

Pirkanmaan ilmastotiekartan yhteistyöryhmän / Canemure-alueyhteistyöryhmän kokous

Aika: ke 22.4.2020 klo 13–15.

Paikka: Teams-kokous

Läsnä: Antti Luomala, Harri Apell, Arja Pihlaja, Esa Halme, Helena Herttuainen, Liisa Hyttinen, Kari Kankaala, Kati-Jasmin Kosonen, Visa Merikoski, Päivi Myllykangas, Marko Mäkinen, Ari Nygren, Peer Haataja, Mari Rajala, Outi Riihimäki, Ingelin Soili ja Annu Piesanen.

Yhteenvedo kokouksesta

Pirkanmaan päästövähennyspolun valmistelu

Soili Ingelin Pirkanmaan ELY-keskuksesta esitteli Pirkanmaan päästövähennyspolun, jota valmistellaan ELY-keskuksessa. Päästövähennyspolussa tarkastellaan, mikä osuus päästöistä on vielä kattamatta. Erityishuomio on siinä, miten maakunnalliset toimijat voivat auttaa kuroma tää päästökuilua. Pirkanmaan ilmastofoorumin ja Pirkanmaan ympäristöohjelman seurantaryhmän asiantuntijat ovat asiantuntijaryhmänä tukemassa päästövähennyspolun tarkastelemista. Polkuun on valittu keskeisiksi teemoiksi liikenne, metsien hiilinielut ja energian tuotanto. Metsien hiilinieluissa on hahmotettu maakunnan kokonaistilannetta: kasvun lisääminen, poistuman vähentäminen, alueellinen yhteistyö. Yhdeksi kehitysideaksi on noussut luonnontuottometsä-konseptin pilotointi, jolla tarkoitetaan kuntavetoisten hiilinielun kasvattamiseen tähtääviä yhteismetsiä.

Pirkanmaan hiilineutraalitiekartta 2030 valmistelu

Marko Mäkinen Pirkanmaan liitosta esitteli Pirkanmaan hiilineutraalitiekartan 2030, jota valmistellaan Pirkanmaan liiton ja ely-keskuksen yhteistyönä. Hiilineutraalitiekartan on valittu kuusi pääteemaa: 1. liikenne ja liikkuminen, 2. energiantuotanto ja energiatehokkuus sekä 3. hiilinielut/varastot ja kompensointi, 4. yritystoiminta ja teollisuus, 5. rakentaminen ja maankäyttö sekä 6. maa- ja metsätalous. Tiekartta on tarkoitettu päivittyväksi, tarkentuvaksi ja kehittyväksi tarkasteluksi. Valmistelun lähtökohtana oli, että tiekartta koostaisi eri tahojen toimet maakunnalliseen tarkasteluun, välttämällä päällekkäisyyttä. Tiekartassa esitetyt toimenpiteet pohjautuvat muun muassa kuntakierroksella kerättyihin tietoihin. Tiekartassa esitellään myös yleistasolla Pirkanmaan päästötilanne ja päästökuilu. Tiekartan luonne on ”työkalupakkimainen”, joka esittelee keinoja ja työkaluja ilmastotyöhön. Tärkeä näkökulma on myös hyödyt ja motivointi. Kesäkuun maakuntahallituksen ympäristö- ja ilmastojoasto käsittelee esityksen tiekartaksi. Maakuntahallitus tekee päätöksen tiekartasta kesäloman jälkeen.

Valikoidut kohdat keskustelusta

- ▼ Esa (Liitto): tuotannon ja teollisuuden huomiointi hyvä.

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

- ▼ Visa (MTK): lähestymistapa hyvä. Hyvin kuvattu minun näkökulmastani. Asiavirhe: metsäkato pellon raivaus ja yhdyskuntarakenteen laajeneminen. Tässä kohdassa toimijat väärin.
- ▼ Kari (Tampere): tämä on ihan hyvä. Alat ovat oikeat, koska samat kaikilla muillakin. Nykytila, mikä on päästövähennyspolun ja tiekartan ero ja yhtymäkohdat? Tiekarttoja tekee muutkin. Esim. Kaupunkiseudun tiekartta. Jatkoa ajatellen, millainen näkymä on tulevaisuuden konvergointiin näiden tiekarttojen kanssa.
- ▼ Liisa (Liitto): Tuleva kehitys meistä kiinni, miten alueella nähdään, mikä on isoin tarve. Kokoavalle kartalle nähtiin tarve. Jatkossa tarve voi olla eri ja siihen tulee kiinnittää huomiota. Kartassa kuvataan lyhyesti päästöjen kehitys, mutta polku pureutuu numeroihin ja potentiaaleihin syvemmin.
- ▼ Marko (Liitto): päästövähennyspolku tietopohjainen tarkastelu päästökulusta. Tiekartta sisältää toimenpiteet, joilla kuilua kurotaan.
- ▼ Soili (ELY): Päästövähennyspolussa metsästetään uudenlaista tekemistä ja kuilua, jota ei vielä tehdä. Millä uusilla toimilla saadaan kuilua kurottua? Tutkitaan asiantuntijaroolin avulla mitä uutta tarvittaisiin. Tiekartta taas kokoaa yhteen jo tunnettuja toimia.
- ▼ Helena H (Metsäkeskus): esitystapa on selkeä. Ryhmittely lisää helppolukuisuutta. Puurakenteinen julkinen rakentaminen: vaatimattomasti ilmaistu. Ei pelkästään julkinen vaan myös yksityinen puurakentaminen. Pirkanmaalla mm. Kerrostalorakentamista puusta.
- ▼ Kati-Jasmin (Kaupunkiseutu): Pohja näyttää oikein hyvältä maakuntatasolle. Yhteensovittua täytyy tehdä. Tampere, Lempäälä, Vesilahti, Ylöjärvi mm. Tekevät kuntina vahvaa työtä. Maakunnallinen työ ei saa mennä liian pieniin yksityiskohtiin.
- ▼ Mari (ELY): hyvä esitystapa. Valitut teemat ovat ne asiat, jotka eniten vaikuttavat. On yksittäisiäkin toimenpiteitä, vaikka on maakunnallinen esitystapa. Onko strategisuus oikealla tasolla? Onko tunnistettu esteet, jotka voi jarruttaa toimenpiteiden lähtemistä käyntiin? Tulevaisuudessa voi nousta uusia teemoja ja päivitys on erittäin tärkeää. Ensisijaisesti kohdennettu kunnille, mutta saadaanko muille toimijoille riittävä viesti kohdennettua, että toimenpiteet lähtisivät toteutumaan?
- ▼ Marko (Liitto): Kati-Jasminille vastaus toiveeseen, että ei olisi liian yksityiskohtainen. Voisiko asukkaan toimien mukaan ottaminen olla kunnallisten tiekarttojen asiaa?
- ▼ Kati-Jasmin (Kaupunkiseutu): kuulostaa demokraattisen järjestelmän näkökulmasta järkevältä. Pitää keskustella seututyöryhmässä ja kunnissa. Maatalous, luonnonmetsä, asiat ovat luontevasti maakunnallista ja ylimaakunnallistakin tasoa.
- ▼ Kari (Tampere): Millä alustalla aiotaan esittää? Onko järkeä, että kaikki seudulliset ja kunnalliset olisivat samantyyppisesti esitetty? Kannattaisiko tällainen keskustelu käydä seudun, maakunnan ja kuntien kesken. Monet ovat yhtä aikaa käymässä tätä pohdintaa tiekarttojen esittämistavasta. Toimenpidekirjo: Voisiko tehdä yhteistyötä toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnissa. Faktapohjaa toimien vaikuttavuudesta. Saisiko tätä edistettyä SYKE:n HINKU-tuella ja Canemuren resursseilla?

Ilmastomyönteisen uudistumisen mahdollisuudet Pirkanmaan elinkeinosektorilla

Yritysten ja teollisuuden näkökulma

Peer Haataja Tampereen kauppakamarista esitteli teollisuuden näkökulmaa osana alueellista ilmastotyötä. Kauppakamari, yrityksiä, mm. Kuntien energiayhtiöitä. Axovaatio ja Tietotakomo. Hanke käynnistynyt alkuvuonna 2020. Hankkeen fokus on siinä, miten yritykset tekevät ilmastotyötä? Strategiat? Millaisia vaatimuksia asiakkailta tulee? Vertailu johonkin muuhun maakuntaan Suomessa ja maailmassa. Yrityksiin tehdään haastatteluja ja Co2-katselmuksia. Tämän tiedon analysoinnin kautta tuotetaan yrityksille tietoa missä heidän päästönsä syntyvät. Kustannustietoisuus lisääntyy. Tähtäin vuodessa 2030/2035, mikä on hyvä aika nykyisten investointien kuolettamisen kannalta. Pohdinnassa miten kunta voi tehdä ilmastotyötä alueen teollisuusyritysten kanssa? Regulaatio on kuitenkin kansallista. Hanke Parantaa alueen energiayhtiöiden ja teollisuusyritysten välistä yhteistyötä. (mm. Hukkalämpö, kahdensuuntainen kaukolämpö). Teollisuuden päästövaatimukset ovat keskeinen kysymys Pirkanmaalla elinkeinorakenteen takia. Luodaan työkaluja pk-yrityksille oman ilmastotyön tueksi.

Maakunnan ruokatalouden näkökulma

Antti Luomala Ahlmanilta esitteli maakunnan ruokatalouden näkökulmaa Parasta Pirkanmaalta koordinaatiorakennetta ja verkostotoimintaa. Hankkeessa tehdään tiekarttaa ja ohjelmatyötä. Maatalous ei ole tällä hetkellä kestävällä uralla ja siinä on paljon haasteita. 10 % Suomen päästöistä maataloudesta. Luomala problematisoi ruokajärjestelmän kysymyksiä. Ajattelu- ja toimintatapa vahvassa murroksessa. Käytämme sanaa ruokatalous, joka viittaa järjestelmään. Nykyisen tuotantotavan osioimintia hiilen näkökulmasta täytyy välttää. Ruokatalous on tarvehierarkian perustaa ja osa kulttuuria sekä ympäristöä. Ruokajärjestelmä on globalisoitunut ja muutokset ovat globaaleja. Hinnanmuodostus tapahtuu globaalisti ja lisääntyvästi myös ruuan vienti/tuonti. Ruokajärjestelmän kolme umpikujaa ovat: 1. Puolet maaperän hiilensidontakyvystä on menetetty (globaalisti) 150 v. kuluessa -> käynnistynyt muutos kestävään tuotantotapaan. 2. Energiatase: teollisen ruokatuotannon massiivinen energiankysyntä. 3. Maatilojen talous: Lainat, riippuvuus tuesta ja huono kannattavuus. Maatalouden ekologisen transition avaimia ovat: 1. Regeneratiivinen viljely, jolloin maaperä alkaisi taas sitoa hiiltä. Tämän edistäminen on alkanut. 2. Pienen ja paikallisen tuotannon lisääntyminen. Pientuottajat, riista ja kalatalous, suorat suhteet tuottajiin, intensiivinen optimoitu puutarhaviljely ja parempi laidunkierto. 3. Maakunnan food policy council pirkanmaalle pohtimaan vaikuttavia toimenpiteitä. Järkevää integroida tähän kokonaistyöhön, jotta tiekartat keskustelisivat keskenään. Toimitamme myös metsätaloudesta aineistoa tälle työryhmälle.

Valikoidut kohdat keskustelusta

- ▼ Visa (MTK): Muuttaako korona ajattelua ruuantuotannon huoltovarmuudesta? Enemmän paikallisuutta suosivaksi. Nythän kilpailemme tehokkaimman tuotannon kanssa ja silloin emme aina pärjää.
- ▼ Kari (Tampere): Antin esitys: Tre kaupungin näkökulmasta ruokahuolto ja maatalous tms. ilmastoasiat jäävät pienelle osaamispanostukselle, vaikka ovat merkittäviä kysymyksiä. Toki meillä on Voimia Oy. Selvästi Ahlmanilla on osaamista. Saisiko sitä aktiivisesti jaettua meille, jotka tarvitsisimme tietoa.
- ▼ Antti (Ahlman): Ehdottomasti. Olemme rakentamassa Pirkanmaan Ruoka-areena verkostoa. Rakennetaan maakunnallista areenaa, jossa tieto ja hankkeet tulevat paremmin näkyväksi. Parastapirkanmaalta.fi. Tämä on tavoitteemme lisätä tietoa.

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

hiilineutraalisuomi.fi

CANEMURE

- ▼ Jari Heiniluoma (Parkano): Molemmat esitykset herättivät ajatuksia. Visan pohtima korona-ajan vaikutus. Tämä herättää ruokapuolella ajatuksia. Lähiruokapiirit ovat suosittuja (REKO). Ruokavarmuuteen tulee kiinnittää näkyvämmiin huomioita. Voiko nuorille tarjota kesätöitä maataloilta. Uusi yhteys asukkaiden ja tuottajien välille. Teollisuudessa pullonkaulana on globaalien alihankintaketjujen katkeaminen. Ketjut muuttunevat korona-ajan myötä. Olisi myös ilmastonäkökulman kannalta kestävämpää suosia kotimaisia/eurooppalaisia ketjuja.
- ▼ Arja (SLL): Viestinä ja kommenttina: Positiivinen asia on se, että kulottajat omalla käytöksellään ja toiminnallaan voivat vaikuttaa. Lähiruoka on kasvattanut suosiotaan. Antti Luomalan esityksessä kuitenkin globaalikin riippuvuus oli esillä. Maaperäkysymykset ovat ruokatuotannon keskeisimpiä asioita, kuten esityksestä kävi ilmi. Maaperäkysymykset ovat ilmastomielessä tärkeitä myös metsätaloudessa ja tekevät hiilinielukykyä erilaisen turve- ja kivennäismailla. Tätä asiaa sivuttiin 25.3. ilmastofoorumilla. Valitettavasti tutkimuksen mukaan edelleen syntyy myös uutta turvepeltoalaa. Suurempi kysymys on kuitenkin se, että kerran raivattu turvepeltomaa pysyy kasvihuonepäästöjen lähteenä.

Seuraava kokous ja muut huomiot

Marko (Liitto):

- ▼ Otamme huomioon palautteet, jotka saimme tässä kokouksessa.
- ▼ Poimittu asiantuntijoita, joille aiomme lähettää kommentteille.

Liisa (Liitto):

- ▼ Täytyy tarkentaa eri toimijoiden kanssa tiekarttoja. Ennen kesää tapaaminen muiden tiekarttatyötä tekevien kanssa.

Seuraava kokous on 1.9 klo 9-11.

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.